

ako z thajského adjektíva *thaj* máme *Thajsko*, z mjanmárskeho adjektíva *mjanmá* by vyhovoval názov *Mjanmársko*.

Treba rozlišovať pojmy *Malajčan* a *Malajzijčan*, *malajský* a *malajzijský*. *Malajčan*, *malajský* sa vzťahujú na jadro Malajzie – Malajský polostrov a jeho pôvodných obyvateľov. Štát, ktorý vznikol r. 1955 v bojoch proti britským kolonizátorom, zahŕňal len Malajský polostrov, a preto sa volal *Malajsko* (*Malaya*). Až neskôr sa rozrástol o severozápadnú časť ostrova Kalimantan a o ostrov Singapur (ktorý sa r. 1965 opäť osamostatnil), a tento rozšírený štátny útvar sa volá *Malajzia*. *Malajzijčania* sú teda obyvatelia *Malajzie*, ktorí sú však rozličných národností: *Malajčania* (hovoriaci po malajsky, zväčša moslimi), *Tamili* (pochádzajúci z juhoindického Tamilnádu a hovoriaci po tamilsky, zväčša hinduisti) a *Chani* (Čiňania). To znamená, že Chani a Tamili, ktorí majú malajzijskú štátnu príslušnosť, sú síce *Malajzijčania*, ale nie *Malajčania*.

Na druhej strane zasa po malajsky hovoriaci štátni príslušníci Singapuru či Thajska, vyznávajúci islam, nie sú *Malajzijčania*, ale *Malajci*.

Pri tematike čínskych dejín sa v poslednom čase objavujú nevhodné výrazy *dynastia Chanovcov*, *dynastia Tchangovcov*. *Chan* či *Tchang* však nie sú priezviskami vládnucich cisárskych rodov, ale symbolickými označeniami daného obdobia ako aj celej vtedajšej čínskej ríše, napr. *dynastia* alebo obdobie *Tchang* je éra vlády cisárov z rodu *Li*, možno teda hovoriť o *Liovcoch* a o *dynastii Liovcov*, ale na názov *Tchang* nemožno pripájať rodovú príponu *-ovci*. Je to *dynastia Tchang*, rozhodne nie *dynastia Tchangovcov*.

Tibetské slová *lama* a *dalajlama* majú byť s krátkym *a*. Výslovnosť *dalajlama* k nám prenikla zrejme z anglickej výslovnosti.

Na záver sa dotknem problematiky japončiny. Japonci majú rovnaký menosled ako Kórejčania a Čiňania, t. j. priezvisko a osobné meno. Pri styku so Západom si však zvykli prispôbiť sa úzu väčšiny západných mien a uvádzať svoje mená v európskom poradí. V súčasnosti sa však objavuje tendencia ponechávať pôvodný menosled. U nás je pri japonských menách zaužívané európske poradie ako *Kóbó Abe*, *Kenzaburó Óe*. Pri menách historických osobností a spisovateľov tým však dochádza k problému, napríklad u šľachticov sa napájalo rodové meno (napr. *Fudžiwara*) na osobné meno spájacou genitívnou príponou *-no*: *Fudžiwara-no Mišinaga*. Pri zmene na náš menosled treba túto príponu vynechať, čím sa podoba mena značne deformuje: *Mičinaga Fudžiwara*. Mnohí spisovatelia používali pseudonymy. Známy autor poézie haiku mal priezvisko *Macuo* a pseudonym *Bašó*, používané v poradí *Macuo Bašó*. Mechanická zmena menosledu by tu bola úplne nelogická. Preto je lepšie ponechať japonské mená v ich pôvodnej podobe s priezviskom na prvom mieste a v ženských priezviskách používať prechýľovaciu príponu *-ová* len v samostatnom použití pri skloňovaní.

V anglickom výraze *Zen Buddhism* je slovo *zen* adjektívom, preto v slovenčine treba mať podobu *zenový buddhizmus*, a nie *zen buddhizmus*.

Slová *bonsai*, *šinkansen*, *šamisen* sa vyslovujú tak, ako sa píše – s neznelým *S*, nie so znelým *Z*.

K častým omylom dochádza pri prepise japonských mien z angličtiny, keď sú anglické *sh*, *ch* prepísané našim *š*, *č*, ale anglické *j* sa píše ako *j*, hoci ho treba vysloviť a zapísať ako *dž*. V japončine existuje aj hláska *j*, ale tá sa v angličtine zapisuje ako ypsilon a v slovenčine ako *j*.

Slovo *šógun* je s dlhým *ó* a krátkym *u*. Podoba *šogún* je nesprávna.

S krátkymi samohláskami, bez dĺžňov, by sa mali písať slová *sake* (= japonské víno) a *mikado* (= úctivé označenie cisára).

Naopak s dĺžňom by sa malo písať hlavné mesto *Tókjó* (a skloňovať z *Tókjia*, v *Tókjju*), názov sójového syra *tófu*, slovo *šintóizmus* a slovo tvorná prípona *-dó* v názvoch umeleckých a športových disciplín *bušidó*, *kendó*, *sadó*, *džúdó*, *karatedó*.

Výskyt neslovenských výrazov v textoch administratívno-právneho štýlu 18. storočia pochádzajúcich zo Štátneho okresného archívu v Trnave

Miriám Sitárová

Jazykovedný ústav I. Štúra SAV, Bratislava

1. Po búrlivom 17. storočí, charakterizovanom stavovskými povstaniami, reformačnými snahami, tureckými vpádmi, nerovnomerným hospodárskym vývojom a zvýšeným útlakom, nasledovalo 18. storočie, ktoré so sebou prinieslo osvietenenské myslenie a hospodársku stabilizáciu.

Za vlády Karola VI. (1711–1740), ale najmä v období panovania Márie Terézie (1740–1780) vznikali podmienky na rozvoj slovenských miest profitujúcich nielen z banskej a remeselnej výroby, ale i zo vzťahujúceho sa obchodu. Politická a hospodárska situácia významne vplývala aj na rozvoj školstva a vzdelanosti. Dôležitým medzníkom bola najmä 2. polovica 18. storočia. Priaznivá spoločenská a ekonomická situácia, ale najmä šírenie vzdelanosti neodmysliteľne vplývali na rozvoj spisovného jazyka na území dnešného Slovenska. Naďalej však pretrvávala tendencia používať češtinu, ktorá si v období osvietenstva svoje postavenie udržala.

2. Čeština sa okrem administratívno-právnej oblasti presadzuje (popri latinčine) vo vedeckej literatúre (filológii, histórii, literárnej histórii), ale i v ľudovýchovej literatúre, svetskej poézii a v prekladovej literatúre (poézia a próza) (Doruľa, 1977; Pauliny, 1983).